

Footprints

nieuwsbrief van de
Vereniging TRIBALE KUNST en CULTUUR

NUMMER 11 23 december 2016

www.tribalekunstencultuur.org

Beste lezers,

Voor je ligt de laatste Footprints van het jaar 2016 met veel nieuws uit de vereniging. Het bestuur van de TK&C wenst iedereen prettige feestdagen en een goed begin van 2017. Bijdrages voor de nieuwsbrief zijn welkom. De redactie van Footprints ontvangt graag je reactie op tribalekunstencultuur@gmail.com

Met vriendelijke groet namens het bestuur; André Smit

Nieuws van de vereniging

Ledenvergadering 12 maart 2017

Om te noteren in uw agenda, zondag 12 maart ledenvergadering in Dongen. Het nieuwe bestuur legt verantwoording af voor haar beleid en werkzaamheden sinds 9 oktober 2016.

Na de vergadering willen we u een interessant programma aanbieden. Concrete informatie hierover volgt nog. Opgeven via: tribalekunstencultuur@gmail.com

Oproep voor Belgische contacten/leden

Onze vereniging heeft een beperkt aantal Belgische leden. Het bestuur wil graag dat onze TK&C uitgroeit tot een etnografische vereniging voor het hele Nederlandse taalgebied. Een Vlaams-Nederlandse vereniging dus. Daarbij vragen wij jullie hulp. Ken je een Nederlandstalige Belg met belangstelling voor etnografica dan vragen we je contact op te nemen met het bestuur. Om te benadrukken dat we een vereniging zijn voor Nederland én België, hebben we het lidmaatschapsgeld gelijk getrokken op €35,-

Bezoek aan de Brussel Art-Fair 23 januari 2017

Voor onze leden bestaat de mogelijkheid, bij belangstelling van minimaal 15 deelnemers, op maandag 23 januari 2017, om gezamenlijk de Brafa (Brussel Art Fair) te bezoeken. <http://www.brafa.art>

Om grotere bekendheid te geven aan deze beurs doen de organisatoren van de Brafa (Brussels Art Fair), onze leden het aantrekkelijke aanbod van een geheel verzorgde dag op deze beurs. Eerdere deelnemers aan zo'n dag beoordeelden het bezoek als zeer geslaagd.

Het is een luxe kunstbeurs met een dertiental specialistische dealers in etnografica. Bij de in totaal 132 handelaren is van alles te zien: Archeologie, juwelen, schilderijen, sculpturen, meubels, design, keramiek, porselein, pendules, kunstvoorwerpen, glaswerk, oude kaders, originele stripplaten en diverse hedendaagse creaties.

Het programma is als volgt:

12.00 ontvangst met een feestelijk drankje en lunchbuffet,

13.30 rondleiding over de beurs onder leiding van een expert

16.00 Lezing : "Brafa art talks"

Zowel de rondleiding als de lezing worden in het Nederlands gegeven. Bij vertrek ontvangt u een catalogus.

Aan het programma zijn geen kosten of andere verplichtingen verbonden, de organisatie van de beurs biedt ons deze mogelijk aan. Reiskosten zijn voor eigen rekening.

U kunt zich opgeven bij: tribalekunstencultuur@gmail.com . Op 5 januari wordt gekeken of er voldoende belangstelling bestaat. De deelnemerslijst wordt u dan toegestuurd om samenreizen mogelijk te maken Indien het bezoek niet door gaat als gevolg van onvoldoende belangstelling ontvangt u hiervan bericht

Vierde Verzamelaarsbeurs Tribale Kunst van de Vereniging Tribale Kunst en Cultuur

Huisbezoek 27 november 2016 te Hilversum, een verslag door Justus Houthuesen

De bezigheden van onze gastheer strekken zich uit over meer dan één liefhebberij. Naast de etnografica speelt de muziek een belangrijke rol. Als violist was hij lang lid van 'Camerata '54' een amateurorkest dat tot voor enkele jaren op niveau enkele concerten per jaar gaf. Een andere interesse is die voor contemporaine kunst. Bij het verzamelen van etnografica is de focus duidelijk gericht op Afrika, daarbinnen zagen wij een vrij grote diversiteit: het resultaat van 50 jaar collectioneren. Tijdens zijn jeugd in Arnhem hebben bezoeken aan het atelier van zijn oud-tante Fri Heil en het Kröller-Müller museum grote indruk op hem gemaakt en werd de kiem gelegd voor belangstelling in kunst. Tijdens de jaren '70 en '80, wonend in Amsterdam, groeide deze belangstelling door het bezoeken van de galleries en het Stedelijk Museum, die toen een grote bloei doormaakten. Ook de belangstelling voor etnografica kwam tot ontwikkeling, o.a. door het contact met Jan Becker, die toen nog niet zo lang een antiekzaak had nabij het Stedelijk Museum. Hier kocht hij zijn eerste Lobi-beeldjes.

De gastheer gaf aan dat de discussie over 'echt, en oud' niet aan hem besteed is en dat hij vooral belangrijk vindt of een stuk hem 'raakt', mooi, expressief en in stijl is. Hij laakte de te globale informatie bij stukken in boeken en musea, een euvel dat vooral in moderne musea, zoals het Quai Branly, prominent is.

De gastheer beperkte zijn inleidende verhaal tot beelden van de Lobi. De Lobi met een populatie van ongeveer een kwart miljoen zielen bevolken het gebied in het zuiden van Burkina Faso en delen van Ghana en Ivoorkust. In de natte periode concentreren hun bezigheden zich op landbouw en veeteelt. In de droge tijd verlegt de aandacht zich naar de jacht, huiselijke alsmede culturele en sociale activiteiten.

De Lobi vervaardigen ook keramiek, een specifieke taak van de vrouwen. De smid vervaardigt ijzeren en bronzen voorwerpen.

De nogal eens optredende conflicten weerspiegelen zich in de bouw van hun grote versterkte huizen ('forten'). De bouw is gericht op veiligheid. Via een ladder kan de door één familie bewoonde woonruimte en ook het dakterras bereikt worden. Vee en opslag van graan en katoen bevinden zich op de begane grond.

De Lobi vormen een sterk in zichzelf gekeerde gemeenschap en dit is er de oorzaak van dat er relatief weinig

over hen bekend is. Ook hebben ze een sterke onafhankelijkheidsdrang. Beelden hebben een religieuze betekenis en functie en bevinden zich op een geheime plaats op een altaartje in het huis of buiten het dorp. Mensen mogen en durven er niet over te praten. Bovendien is er geen schrift, en dus geen geschreven geschiedenis.

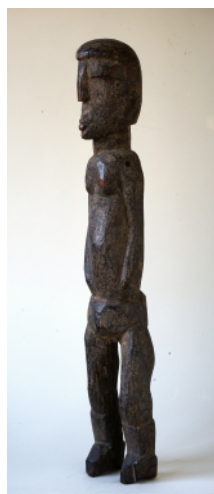
Ze kennen geen voorouderverering, geesten daarentegen spelen een belangrijke rol in het dagelijkse leven. Bij vragen, wensen of problemen worden geesten geraadpleegd m.b.v. de 'waarzegger'. Deze geesten worden weergegeven in de vorm van doorgaans vrij kleine beeldjes, Bateba's. Er zijn oneindig veel geesten, voor elk aspect van het leven één. Hoe groter de Bateba hoe machtiger de

geest die verbeeld wordt. Geesten (Thila) zijn helpers voor de mens. Een heks is echter een slechte en gevaarlijke geest die bij de schepping door god al een slechte inborst heeft.

Bij deze Bateba's is met name zorg besteed aan de weergave van het hoofd. Het lichaam, de romp en de benen zijn in het algemeen vrij grof gesneden, bij het relatief grote hoofd is veel aandacht besteed aan een sterk gestileerde weergave van het gelaat. Daar een Bateba een geest voorstelt en vertegenwoordigt is zo'n beeld sereen en in zichzelf gekeerd, symmetrisch en min of meer abstract vormgegeven.

Naar gelang de houding van de armen onderscheidt men diverse typen Bateba's. Een beeldje met één of twee schuin naar boven gestrekte armen, een 'Bateba dangereux', heeft veelal ook een misvormd lichaam. Zo'n Bateba beoogt heksen af te weren. Het dorp plaatst zo'n beeld op een geheime plaats buiten het dorp. Een 'Bateba triste'- de arm(en) is/zijn dan geplaatst op buik/borst of aan het hoofd – wordt gemaakt bij verdriet of andere problemen en is erop gericht hulp en advies te krijgen.

Diverse Bateba's passeerden de revue op het tv-scherf, deels foto's van eigen exemplaren, deels uit het boek: 'L'art traditionnel Lobi' van G.F. Scanzi (1993, Ed.Milanos). Door het ontbreken van strikte regels voor het vervaardigen van Bateba's is er een zeer grote variatie en creativiteit van de kunstenaars mogelijk. Na de lezing gingen we in groepjes de elders in vitrines opgestelde collectie bewonderen

Jaarboek VVE

Het VVE-bestuur biedt onze leden het door hen uitgegeven jaarboek 2016 aan en wel voor €10,- (dat is beneden de kostprijs). Wel komen er nog € 3.90 verzendkosten bij. Je kunt mits je gereserveerd hebt het boek ook tijdens de jaarvergadering op 12 maart in Dongen of op de beurs in Dordrecht in ontvangst nemen.

Bestellingen bij voorkeur omgaand via tribalekunstencultuur@gmail.com onder vermelding: gaarne opsturen / ik neem het in ontvangst in Dongen / Dordrecht. Het boek wordt pas gereserveerd als betaling heeft plaatsgevonden van €13,90 danwel €10,- op rekening: NL60INGB0006366311, t.n.v. Tribale Kunst en Cultuur te Dongen. Vanuit het buitenland is nog de BIC-code nodig: INGBNL2A

Het jaarboek is fraai uitgegeven, hard-cover gebonden en 95 pagina's dik.

Deze aanbieding gaat slechts door als er voldoende leden het boek bestellen

Inhoud	
4	Voorwoord
7	De kunstenaar en zijn etnografica – in gesprek met Berend Hoekstra Frank Eerhart
17	Een zeldzaam schild uit zuidwest Nieuw-Guinea David van Duuren
23	Bladerend door de fotoalbums van Herman de Vries Arnold Wentholt
45	Een begroetingsgebaar Frank Eerhart
51	Dieren als dragers van cultuur in de Melanesische kunst Jean-Pierre L. De Keersmaeker
63	Buitenbeentje-Brekebeentje Dolf Middelhoff
69	The sculptural traditions of the Kayanic-Dayak people from eastern Borneo Island Mark Johnson
79	Een metalen Yoruba-ring uit Ife Dick Broer
83	Een Bakongo-masker Arnold Wentholt
86	Summaries in English
94	Over de auteurs
95	Rectificatie

Website van de vereniging

De openings afbeelding van de website is veranderd, in die zin, dat in plaats van de bekende foto met kinderen, een diavoorstelling is verschenen. Het lijkt ons leuk daar foto's van de leden bij te zetten. Graag ontvangen we daarvoor foto's die jullie aantrekkelijk vinden. Dat hoeft niet per se een foto van een object uit je collectie te zijn. Andere foto's mogen ook mits er geen auteursrecht op rust.

Oproep foto's voor nieuwe flyer

De flyer van de vereniging is aan vervanging toe. Het leek ons leuk om de leden de gelegenheid te geven om een foto te laten plaatsen op de flyer. We zijn op zoek naar vier foto's van voorwerpen uit eigen collectie om te gebruiken voor de flyer. Stuur uw originele foto op naar footprints@xs4all.nl

Externe agenda,

De Externe Agenda geeft activiteiten die plaatsvinden buiten de Vereniging TKC. Het betreft data en andere gegevens over museumexposities, symposia, lezingen, beurzen, veilingen, vernissages bij galeries e.a. De redactie van de nieuwsbrief Footprints kan niet verantwoordelijk gehouden worden voor de consequenties van eventuele foute vermeldingen. Via de hyperlinks komt u op de hoofdwedite van de betreffende musea en evenementen.

Museale exposities

- vanaf 11 nov'16
- 24 dec. tm 8 jan '17
- tm 8 jan'17
- tm 15 jan '17
- tm 16 jan.'17
- tm 16 jan '17
- tm 29 jan '17:
- tm 29 jan '17
- tm 29 januari
- tm 13 feb '17
- tm 5 mrt '17
- tm 5 maart '17
- tm 20 mrt '17
- 24 mrt tm 1 mei
- vanaf 29 okt '16
- tm 17 juni '17
- 10 feb tm 30 juli'17
- o.a yamhuis van de Trobiandeilanden (PNG)
- tot 2017
- tot nader order zijn veiligheidsredenen'
- Afrika Museum, Berg en Dal, Carnaval wereldwijd
- Afrika Museum, Berg en Dal, allerlei activiteiten voor de jeugd
- Wereld Museum, Rotterdam - Afrika 010, tentoonstelling Afrikaanse kunst, met aandacht voor de connectie Rotterdam-Congo rond de vorige eeuwwisseling.
- Museum Quai Branly, Parijs, The Color Line, Les artistes africains-americains et la ségrégation.
- Musée Guimet, Parijs Koninklijke Chinese sieraden beïnvloeden Parijse juweliers
- Tropenmuseum, Amsterdam, De Boeddha, ontdek het verhaal achter de Boeddha in verschillende landen (was eerder in het Museum Volkenkunde, Leiden, te zien).
- Museum Volkenkunde, Leiden, Helden in Japanse prenten
- Museum Volkenkunde, Leiden, Schatten uit het depot, Indonesische bronzen.
- Musée du Quai Branly, Parijs, Plumes, visions de L'Amerique
- Musée Guimet, Parijs, Ascètes, sultanset Maharadjahs, een Indiase miniatures tentoonstelling.
- Museum Volkenkunde, Leiden, Haute Couture van toen en nu, gebruik van veren over de hele wereld.
- Museum für Völkerkunde, Hamburg - Kubas Afrikanische Geister, voodoo op Cuba
- Museum Aan de Stroom, MAS, Antwerpen, Boeddha & Mind. Boeddhistische miniatuurschilderingen.
- MAS, Over boven- en Onderwereld (ook sjamanisme)
- MAS, Over goden en mensen
- Musée Dapper, Parijs, Les Mutants Soly Cissé, hedendaagse schilderkunst met symbolen uit het (Afrikaanse) verleden
- Museon, Den Haag, opening van permanente tentoonstelling 'One Planet'
- Musée Dapper, Parijs, Chefs-d'oeuvre d'Afrique, (verlengd)
- Wereldmuseum, Rotterdam, Keukengeheimen van Rotterdam met o.a yamhuis van de Trobiandeilanden (PNG)
- is het Afrika Museum in Tervuren gesloten wegens renovatie.
- Musea van het Verre Oosten te Brussel gesloten 'om veiligheidsredenen'

Lezingen en cursus-aanbod

- Maandelijks lezingen - zie het Programma van de [Vereniging voor Volkenkunde Breda](#)

Veilingen

- 18 jan. '17 - [Brussel, World Arts Auctions](#), veiling etnografica
- 24 jan. '17 - [Brussel, Lempertz](#), Afrikaanse en Oceanische kunst
- 25 feb. '17 - [Wurzburg, Zemanek](#), Tribale kunst veiling
- 4 mrt. '17 - [Wurzburg, Zemanek](#), Tribal Art Auction
- 22 mrt tm 4 april '17 - [Amsterdam, De Zwaan](#), kunst- en Antiekveiling
- online veilingen via - [EBay](#); [Galerie Walu-Koller](#); [Zeller\(Afrika\)](#); [Zeller\(Asiatica\)](#); [Catawiki](#)

[wekelijks en de veilingen door Tribal Art Magazine](#)

Beurzen

- 18 tm 22 jan '17 - [Brussel. WinterBruneaf](#), kunst en etnograficabeurs
- 21-29 jan '17 - [Brussel, Brafa Art Fair](#)
- 10-19 mrt '17 - [Maastricht, TEFAF](#), kunst en antiekbeurs
- 18-19 mrt '17 - [Nieuwegein, Verzamelend Nederland](#), verzamelaarsbeurs
- 8-9 april '17 - [Antwerpen, ATEAF](#), Tribale kunst en etnograficabeurs
- 8-9 april '17 - [Utrecht, verzamelaarsjaarbeurs.](#)
- 1 mei '17 - [Grevenbroich \(Duitsland\), Schloss Hülchrath](#), Afrika, verzamelaarsbeurs

Muziek, Dans en Performance

- 9 tm 12 feb '17 - [Stone Town, Zanzibar, Sauti zu Busara](#), muziekfestival
- elke zondag 10-12 uur - [Leiden Museum Volkenkunde](#) - Balinese Gamelan
- elke 1e & 4e zondag vd maand, 12 - 13u.- [Leiden Museum Volkenkunde](#) - Japanse fluit

Nieuwsbrieven van Leden / Handelaars - om de nieuwsbrief te mogen ontvangen stuur je een email aan :

- [African Art](#) te Rotterdam - [De Buytensael](#) te Arnhem - [Becker Antiques](#) te Amsterdam - [Hoogenbosch](#) te Gorredijk - [Toguna African Art & Crafts](#) te Amersfoort .

Speciale expositie van lid/handelaar

- vanaf 19 nov - [Galerie Kathy van der Pas & Steven van de Raadt Rotterdam Art form Nigeria.](#)

Leden / Handelaars: [John van Doren](#)

Duitse zustervereniging : zie de websites:<http://www.kunst-und-kontext.de> en <http://www.freunde-afrikanischer-kultur.de>

Plaatsing van een kort bericht in Footprints in overleg met de redactie is gratis.

Naast een bericht in Footprints, is het mogelijk om een apart commercieel bericht aan de leden door het secretariaat te laten verzorgen, hieraan zijn kosten verbonden.

RAMSJ-signaal

ramsij boeken over tribale kunst en cultuur

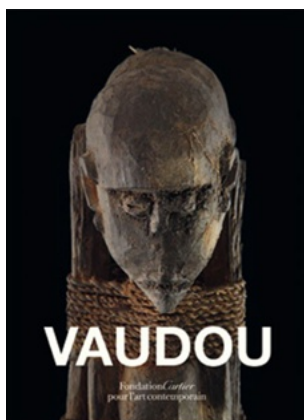
BOEKHANDEL ROELANTS

<https://www.roelants.nl/ramsij/>

verzending € 2,95

Vaudou | Vodun: African Voodoo

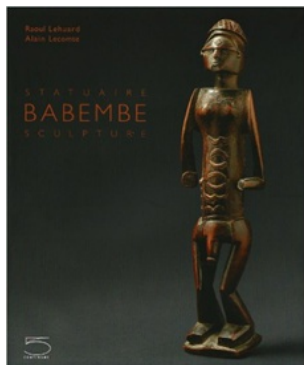
Van € 55,00 nu € 19,95

Deze catalogus verzamelt honderdvijftig beeldjes en andere voodoo-objecten uit Benin en Togo. Alle stukken zijn afkomstig uit de collectie van Anne en Jacques Kerchache en werden voor deze uitgave opnieuw gefotografeerd. Een selectie van Jacques' geschriften over Afrikaanse kunst en Voodoo in Benin is ook inbegrepen. Daar bovenop zijn er de bijdragen van specialisten op het gebied

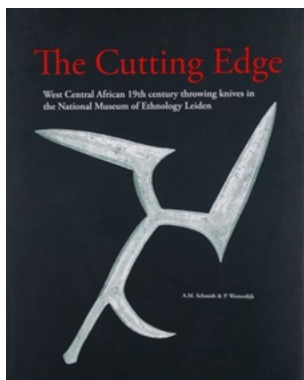
Babembe Statuaire | Sculpture

Van € 65,00 nu € 19,95

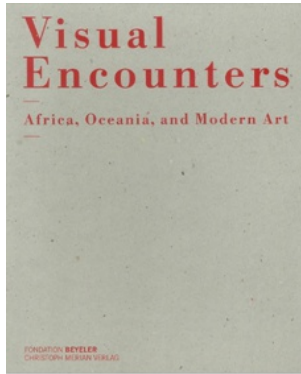
The Cutting Edge

Van € 34,00 nu € 15,00

Visual Encounters – Africa, Oceania, and Modern Art

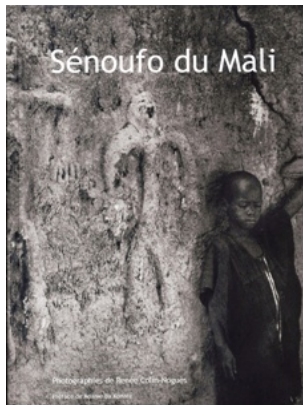
Van € 49,00 nu € 12,50

Dit is de catalogus van de gelijknamige expositie van Fondation Beyeler. Schilderijen en sculpturen van Monet, Van Gogh, Picasso, Mondriaan, Matisse en andere opmerkelijke kunstenaars werden afgewisseld met kunstwerken uit Afrika en Oceanië. Zo kon worden getoond hoezeer kunst en cultuur van "buiten het westen" de ontwikkeling van de kunst in Europa heeft beïnvloed. Experts op beide gebieden droegen essays bij aan deze publicatie.

Renée Colin-Noguès – Sénoufo du Mali

Van 44,95 nu 19,95

Fotograaf Renée Colin-Noguès bracht twee jaar door in het gebied van de Senufo, een volk dat leeft aan de ivoorkust, in het zuiden van Mali en het oosten van de Republiek Burkina Faso. De verzameling stammen hechtte sterk aan haar rituelen en samenleving: de kolonisatie onderbrak die praktijk misschien maar verwondde haar niet fundamenteel. Colin-Noguès fotografeerde hun dagelijks leven in scherp zwart-wit.

WEBSELS

aanbevolen websites over tribale kunst en aanverwante zaken

Websels: slangen aanbidding in Africa

<https://archive.org/details/serpentworshipin211hamb>

Serpent worship in Africa

Hambly, Wilfrid Dyson, Laufer, Berthold,

Pdf 114 pag

Websels: Mongo

86 pagina's geen foto's wel een kaart PDF uit 1984

[http://www.kaowarsom.be/documents/MEMOIRES_VERHANDELINGEN/Sciences_morales_politique/Hum.Sc.\(NS\)_T.XLVIII,2_HULSTAERT%20G._Elements%20pour%20l'histoire%20mongo%20ancienne_1984.pdf](http://www.kaowarsom.be/documents/MEMOIRES_VERHANDELINGEN/Sciences_morales_politique/Hum.Sc.(NS)_T.XLVIII,2_HULSTAERT%20G._Elements%20pour%20l'histoire%20mongo%20ancienne_1984.pdf)

Éléments pour l'histoire mongo ancienne door G. Hulstaert

Websels Spektrum: Nok

Websels: Twee artikelen uit het Duitse blad Spektrum

Wann begann Afrikas Jungsteinzeit? Von Eric Huysecom

<http://www.spektrum.de/alias/archaeologie/wie-begann-afrikas-jungsteinzeit/960477>

Das Rätsel der Nok-Kultur

<http://www.spektrum.de/alias/archaeologie-in-westafrika/das-raetsel-der-nok-kultur/957495>

Websels: bijlen uit Nieuw Guinea

<https://digitalcollections.anu.edu.au/handle/1885/49431>

Axe makers of the Wahgi

Pre-colonial industrialists of the Papua New Guinea highlands

John Burton A thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy of the Australian National University 1984 537 pagina's

Footprints is de nieuwsbrief van de Vereniging Tribale Kunst en Cultuur en wordt 11 keer per jaar aan de leden verzonden.

Niet-leden kunnen een gratis abonnement op deze nieuwsbrief krijgen

door een mail te sturen naar tribalekunstencultuur@gmail.com

Voor €35,00 per jaar bent je lid en ontvang je ook ons kwartaalblad.

<http://www.tribalekunstencultuur.org/abonnement--lidmaatschap.html>

uitschrijven van deze nieuwsbrief kan door het sturen van een mail naar tribalekunstencultuur@gmail.com